

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egy évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Szokhatól írta, hogy a lap szellemi részét tárgyazó külföldiek (külföldiek) a ref. lelkesülök.

Bérmontellon levelek csak lemerettek-ből fogadtaknak el. A kértakot nem adnak ki íza.

Kiadó-hivatal.
haván az előfizetési pénzek, a lapka szaki hirdetések és felvételések külföldiek: Nagyter 136. sz. n.

Hirdetési díjak:

Minden 3 hasabon postikus egyeztetésként 5 kr. közzétételül 4 kr.

Tegnaponként hirdetések közzétételü befizetése, kedvetlenek felvételük alatt csak közölhető.

Minden egyes bejelentés után kintartásért 20 kr.

A nyil-térben minden három hasabon germand-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszámlálásánál, 20% nyi kedvezményben részesülnek.

Előfizetési felhívás

a

„SZABOLCS”

október—decemberi folyamára.

Midőn előfizetési felhívásunkat utjolog a t. cz. olvasó község tudomására juttatjuk, nem látjuk szükségesnek ugy is ismert programmunkat, s ez évi működésünk sikerét emlegetni. Haladunk tovább is azon uton, melyet elvül tüzünk magunk elé.

Kérjük a t. előfizetőket ugy a mult-ról, mint a jövőre nézve előfizetési díjaik befizetésére. S minthogy lapunk ezután már folytonosan Debreczenben nyomatik, hol azt jutányosabb ár mellett állíthatjuk ki, annak alakja változtatni, tartalma bővílni fog a jövő évnegyedben.

A „Szabolcs” körül szép számú, s jónevű írói kör sereglik, ez kellő bizosíték a lap tartalmára nézve.

Előfizetési díj egy évre 4 frt.

Félévre 2 frt.

Évnegyedre 1 frt.

Hirdetési díjszabásunk változni fog. A lehető legjutányosabb áron veendőjük be a hirdetéseket, s előnyvel fognak birni a készpénzzel fizetők.

Míg lapunkban nyilvánosságra nem lesz hozva a kiadóhivatal: addig az előfizetési pénzek és hirdetések az eddigi helyre küldendők.

Nyiregyháza, szept. 20 1874.

A LAP-KIADÓ TÁRSULAT.

A tanító,

mint erkölcsnemesítő és nevelő.

„A kisvárdavidéki felekezetenélküli népnevelési egyesület által korsorozott pályamu.

írta:

Görümbei Peter.

(Folytatás.)

Ez a közművelődés előmozdításának egyik kulcsa. Ez az, a mi hivatást, teljes odaadást kíván a tanító részéről: az erkölcsnemesítés. — Ez az, a mi népi tanulmányok egyik fő-fő eszközeül szolgál. Igen! mert népünk nem ismer vé az erkölcsi erőt, az erkölcs hatalmát és beszt. mint ember nagyon primitív állásponton áll. Nem ismeri magát, mint ember; nem ismeri családját, mely felé törekednie kell, mely a folytonos tökéletesedés; nem ismeri a benne rejlő erket: igtly nem bir fogalmával sem az emberi méltóságnak. Mert a hivalgás, gög, pófeszkedés, egymásnak és egymás ruhának ajkpittegetve megszólalása, s a családi származásból eredő féltudkodottság, mind nem az emberi méltóság adta nemes önérezt; hanem üresfejűség, léhaság:

Mindezek veszélyes gyomok, melyek a szíleli háznál a gyermeki kedelbe elvetettek, s eddig még az iskolákban is, — bár a tanító tudta nélkül — nevedtek, vagy legalább esenevészték s onnan az életbe vitték át a nevedékek.

E térer a tanításnál határozott és gyökeres átalakításnak kell történni. Az erkölcsi erőt felbresztetni, kifejtetni, s ólyanú edzeni, hogy az az életben is egész erővel és kitartással működjk az ember minden tetteiben: ez ma a tanító feladata.

Hogy eddig a tanítással az erkölcs nemesítés ügyét előre nem vittük; arról meggyőző népi gondolkodásomódja, beszéde, magaviselete, tettei s egész életrendje. — Itt a minden napi tapasztalásból kell példákat idéznem. Emittetem már, hogy ez a ólyjárása sok embernek: kicsit hazudni, kicsit csalni, egy kicsit lopni nem vétek. Ezen elvet alkalmazni nem felejté el aztán semmi körülmények között. — Mennyi rosznak, söt bűnnek lesz ez elv aztán forrásává! Minő jóksutává! álszentkedővé teszi ez az elv sok embert! A hazugsággal kivált, ha sikerét látta, hogy levetkezi jellemét! s az adott szó megtartását nem veszi ezután semmibe sem. Állit és tagad — nyilt arcczal — saját haszna szerint. Szaván elmenni többé nem lehet. Isten büntetésétől a hazugság miatt maság már nem igen retteg: a bíró a szívek titkaiba nem lát, az erkölestanító, a lélekbuvár előtt pedig igyekszik elrejteni titkos gondolatát s érzését úgy, hogy az arczon a hazugság semmi jelét felfedezni nem lehet; az emberi méltóság érzetét nem ismerve — ignota mulla cupido. Pedig az utóbbi, az emberi méltóság gyönyörűségének érzete az, a mi viszarthatat a jellemetlen hazugságtól. Ily emberietlen tehát ma a népnek gondolkodásmodja. Van ugyan erkölése: de rozsz, nemtelen irányu. Ez is indokolja az erkölcsnemesítés szükségesség voltát.

A mi a köznép beszédmódját illeti, azt hallani nem valami kellemes érzet, bizonyára nem. Szemérmert, erkölcsi törvényt sok helyütt ismeri sem akarnak. Söt a jóerkölcsi ifju gunytárgya, „tyukültetés” és „hamupipőke.” A trágárság, arczatlanságra mutató beszédmód az ifjuság mulatsága, élvezete. Az a legmulatságosabb ifju, ki ezeket legtöbbre vitte. Ne mondja a bíráló, hogy ezek mellékes és kicsinyes jelenségek, melyek figyelmet nem érdemelnek. „Az erkölestelenségnek, a súlyedésnek is fokozatai vannak.” És a ki beszédben már megszokta azt, s beszéde, gondolkozásaital véribé ment át: az könnyebben elköveti az erköstellen cselekedetet is. Legyen értelme és beszéde szüzies tiszta, az erkölcsnemesítő forrásból fakadó, olyan lesz tette is. Ezekhez járul a káromlásnak undoksággal s fajtalan szavakkal telt neme a beszédben. — Megjegyzem, hogy én itt a káromlást nem egyedül azért tartom erköstellennek, mivel isten megverné tán érte azt a szegény népet! mert hiszen a mai tisztult fogalmak szerint, isten nem egy boszszuálló ur, ki minden egyes szóért a pokol titkez kemenczéjébe vettené; hanem egy mindenható szellem és szerető atya, ki ember gyermekeit tehetséggel ruházta fel, s ezáltal őt a föld urává tette, kinek munkájában akarja magát megdicsőíttetni. S ezt tudja is a káromló

jól, hogy isten bizony egynek sem ragasztotta még nyéhez nyelvével azonnal, hogy átközódott, káromkodott. Pedagogiai szempontból nem is ezekért kárhoztatom én a népleletben a káromlást. Hanem igenis azért, mert az az erkölcs tisztaságát ássa alá, a kedély finomságát veszi el: a lélek épségét, nemességét rontja meg. — Egyszóval, az emberi méltóságot vonja le a káromlás is az emberi arczról, legalább azon perczben. S egy neki dihhód káromlást és átkot szóró ember, nem sokban különbözik azon állapotában a félvezetett oktalan állattól, mely dönt, dul mindent, mit önmaga előtt talál. — S azért is ellenzem én a káromlást, s annyiban tartom erköstellennek, mennyiben a szót a tett szokta követni. Ha megszokás által káromol embert, istent, szülőt, testvért és barátot, e megszokásnál fogva képes lesz később tettel is megsérteni, megkárosítani.

Hogy a nép magaviselete sem itti meg az erkölcsesség mértékét, azt is sok példával lehetne igazolni. De legyen elég itt ez alkalommal azt csak felemlíteni. S tetteit és életrendét vizsgáljuk meg körülíményesebben.

A köznép tettei, hogy az erkölcsnemesítés áldásait nélkülözik, világos abból is, hogy minden lelki furdalás nélkül károsítja meg egyik ember, a másik emberbarátját, abban, a miben leginkább kezégyében esik. Itt forgatja igazán és szüntelen eszébe, hogy „kicsit csalni, kicsit lopni nem vétek.” Es csalja adás-vevéseknél, csalja vállalkozataiban, mindazt, a kit megcsalhat, — lelki-furdalás nélkül. Csajja apját, anyját, testvéreit és barátját. Ha neki abból haszna van. — Lopással mégis messzebbre viszi. Nem csak azért tartom én ezt bűnnek; mert majd isten megver érte; az az isten dolga! Abba én ember bele nem szólok! Hanem a társadalmi életet gyalazza meg az ily büzös tett, a lopás; a tolvaj a társadalom bizoságát, az emberek nyugalomát, jó létét, nehéz áron szerzett keresményét semmisíti meg. Elég dolgot adnak az elemek s ártalmas fergek, állatok, hogy kiüzdeni legyen mivel, — hátha még az embertől sem vagyunk bátorságban, mily nehéz és terhes, kedvetlen lesz akkor ránk nézve az élet! És ma így van.

(Folyt. köv.)

Az északi sark-expeditió.

— Az északsarki expeditió sürgőnyei, Hammerfest szeptember 7. esti 7 óra 2 p. (Bécsbe érkezett szeptember 8. d. e. 11 óra 10 perczkor) Novaja Semljával szemközti, 76 1/2-ra északra nemokkora elválnak után Wilczek gróffól az éjk közö záratunk, hova két évén át nem tudtunk kiszabadulni, és egy nagy torlatban akaratlanul észak felé vitettünk. Október 13-án borzasztó, csaknem mindennapi jégtorlóadások kezdődtek. Télen át folyton kézen voltunk elhagyni a hajót. 1873-ik nyáron hiában igyekeztünk zuzások és töresékek szétosztással a torlatot. Összel váratlanul egy ismeretlen hegyes vidékhez közeldeük 200 tengeri mérfőltre és szakra Novaja Semljától. A második telet kikötő nélkül állottuk ki. a száraz földtől 3 mérfőldnyi távolságra — 79° 51' é. 50° k. 1874. márczius 9-től május 4-ig szánska-utazásra indultunk a szárazföld fölfedezésére és átalános felvételére 79° 54'-től egész túl a 83° é. szélességen. Ott a föld legészakabb pontját, mely eddig ismeretes „Bécsökának” keresztülük el. Az áttalunk előtt legmagasabb é. sz. 83° 2' volt. Itt már nem találtunk többé jéghegyet, hanem csak zajló jeget; ezért már kutyás szánukkal tovább nem mehetünk és kénytelenek voltunk visszatérni. A száraz föld körülí viz körülbelül oly terjedelmű, mint Spitzbergen körül és egy évi jég által van áthidalva. Deien az állat- és növény-

dál kissé szabályosabb időjárással, több életbölcséssel, kevesebb urhatnásággal, és egy jó kora adag Washington, Franklin, Cola Rienzi, O. Connel, Garibaldi és a legnagyobb magyar fényes szellemelő...
De ugyan miért háborgat bennünket Tátóó bácsi azzal az egyszerű kérdéssel, hogy ki volt hát az a tündér szép és angyal jó delnő? Hiszen tudhatói... — ha ugyan tovább tudna olvasni tizelné, — hogy ez a fontos delnő nem más, mint... mint az ideai istük csillag. No most meg már azt szeretnéd tudni: miért mondjuk, hogy delnő? Furesa kérdés! Hát itt nálunk nem-e a delnők azok, kik uszályt hordanak? Persze, hogy azok nem csekély örömeire a szabóknak, kelmeürsoknak és... a tintartatóban nyakig uszó férjeknek... — No de csitt! egy szót se többé!

Az inkognitó pompásan sikerült darabig a hozzáknak vágyó égi tüneménynek, hanem a mint épen arról gondolkozott, mi magasztos élvezet lesz majd a Balaton hús hárjaiban kiüdülni az utazás fárdalmából, s a „tejt” ábrándos felhőmájában Sió bájos és örök ifjú tündérének enegetni a hullámok kristály-palotájában, egyszer csak Marseille felett rákiált nagy mérgezen egy pedáns tanár Coggia:

Álj, ki vagy, mit akarsz, honnan jössz, hová mégsz, van-e utveled és van-e szabályos látómezy, hát egészségi bizonyítvány, voltál-e katonna, nincsen-e uszályban, vagy a chignonban elrejtve titolt könyv, csempészett dobány, dugárú, orsini bomba, porosz ágyú, Lulu proklamáció, Chambord manifestum, vagy pláne durr higanyos palack? Hallgatsz, nem szólsz, néma vagy? Ezennel arretállak Mac-Mahon királyparti közársági elnök ó magúsága és a törvény nevében... marsch a teleskópba!

Szegény delnő! ugy megriadt e katonás benevo-lumtól, hogy uszálya egy részt a tanár markábn edevény szakadni, az nap negy millió mérfölddel röppent közelebb földünkhez. Hanem fájdalom! az elrabolt uszály daraball együtt, tudományos uti készletét is egytől egyre Marcellusban maradtak, és e sajnos körülmény az ok, a miért bennünk becses jelenlétével meg nem tisztelt, a mennyiben pusztá szemmel nem nyherhetett tiszta fogalmakat az itt látottakról s így vértsem sem érzett közelebb jöni hozzánk hat millió mérföldnél.

Látott fegyveres csapatokat, tömegben s a nap-sugártól csillogó szuronyokkal... hub! gondoltá, mi életlen süs (tövises disznó)... ha valahogy reá bukna-nok, azonnal összetéjt újdíjat ut óltonyómet, hogy kell majd szegényszemre rongyososan térti vissza udvarombot!

Látta a mi zig-zugos, görbe, kanyargós vasutainkat... hub! merült fel lelkeben a rézméze, ez bizonyosan az a egyetlen tengeri kígyó, melyről a tenger-terészek annyit beszélnek, most kétség kívül a napon szétérezni jött ki a szárazra, ha találkozm vele, menten össezzek, megölj izgalmatlanul.

Látott délcsg húsúrokat bogoló mente ujakkal tajtékozó paripákon a szélvészszel versenyve szágul-dani... hub! töprendekett, hiszen ezek nem is emberek, négy kéz, négy láb, félig ló, félig ember alak, ezek verszomjaz, embervelő szúrtyegek, gonoszabbak az ösvilág Centaurussáinál... hátha utamat állják!

Látott Nyiregyházát, Kállót, Bátor, Kis-Várdát táján óriási tömör porfellegetek, melyek lomhán, mozdatlanul vesztegeltek a városok és vidékek felett... hub! hiszen ez nem is Magyarország talán... hát ez volna a föld, melyet téjtel és mézsel folyó Kanaánban neveznek? nem em, ez az áfriai Sahara kopár, életlen, elátkozott sivataga.

Látta, hogy egy haragos ur, kezében egy csomag irattal sorba veszi a házakat, egyikből hortadja kifelé a dunnát, párnát, lepedőt, derekajtát, a másikból szinte, harmadik negyedikből nem különben, azután székérre rakatja s viteli tovább... hub! hiszen még csak ágyat sem tudnak már itt számomra készíteni, mind elhor-datta az ágybeált az mérges ember, hogy a kakas csipje meg!

Es látott még sok mindent, mint a világról magasabb tökélyű lénye, a szellem mélységet és magas-ságát beható szemével... de bizony a mit látott, szint oly kevésse s talán még kevésbé kelthetet fel irántunk rokoszenvet, szőlőtől és árnytól tiszta lélek-vilá-gát.

Látta Magyarországot fővárosát, mely főváros ugyan, de nem magyar... látott országos képviselőket, kik az ország érkeik ellen működnek, s ha a pártfegy-lem kívánja, arra is reá szavaznak, hogy a nap négy-szögű... fő- és nem főurakat, kik még még most is a XVI-ik században éneek... nagy hazafiak, kik fennen hirdetik a költvényt „tied vagy tied hazám és szív e lélek, kit szeretnek ha tégedet nem szeretnek” természetes csak addig míg valami rend-jelt vagy hivatalát nem kapnak... csecskő hősöket, kik a csatában rendesen sarkukkal fenyegettek az ellenséget... tudósokat, kik oly messze állanak a valódi tudástól, mint a pénzgyőr a pénzgyőrtől... tanárokat, kik jó példát adnak tanítványaiknak a nevelésben... főfőcskező parvenukat, idomos kópenyforgatókat, születtek törvényhozókat... ájtatos embereket, kik a szeretet áldását hirdetik s a gyülölet átkát honosítják meg a szíve-ken... látott egy népet, mely szegény és eldolta nemzeti öntényét, idegenrel cseréli fel zengzets nyelvét, nyomorított árpaléere vágják, holott világhírű borokat ter-mel, majmolja a külföldet az okatlan fonákosságokban, de nem követi a közhazsnu intézmények létesítésében, elfe-lette dícső multját, s naponkint mélyebben sülyedve ön-maga ássa diestelen sírját... s vajjon esodálhatjuk-e, ha keserűn családja igéző reményében, jobba át-ot csinál!

s környeze e hazá baljósult sorsa felett, elindult boldo-gabb hazát, boldogabb népeket keresni.
Vajon hova fog menni? — z — y.

UJDONSÁGOK.

(Beküldött.) A nyiregyházi terménycsarnok az illető hirdetők érdekeben szolal fel, midőn kért öket, hogy azok, kik a „Közöny”-be adják be hirdetésüket, adják be a „Szabolcs”-ba is, miután a terménycsarnok foglaj közül ilyen kevesen hortadják s olvassák a „Köz-önny”-t.

(K.—b.) A meyerrendezés tárgyában keletkezett feliratnak a belügyminiszternél leendő támogatása vé-ge-t 123 tagu küldöttség nevezetett ki, akik f. é. ok-tóber hó 2-án a feliratot átnyújtandók lesznek. E kül-döttség tagjai: Bónis Barnabás alispán, gr. Dégenfeld Imre, gr. Forgách Kálmán, B. Eötvös Dénes, gr. Vay Daniél, gr. Dégenfeld Gusztáv, id. b. Vay Miklós, gr. Károlyi Viktor, gr. Zichy Géza, Kállay Ödön, Kállay András, Kállay Emánuel, Gency Károly, Gency Al-bert, Szikszay József, Baksa István, Silcz Ferencz, Péchy Kálmán, Erős Kálmán, Bernáth Béla, Bory Béla, Bory Károly, Mandel Eduárd, Molnár Agoston, Molnár György, Molnár Gyula, Kanzsay Károly, Zoltán János, Zoltán György, Jármy Ödön, Jármy Elek, Okolicsányi Lajos, id. Szegedi István, ifj. Szegedi István, Drecesz-nyák Ferencz, Úray Miklós, Leveleki Márton, Bay Fe-rencz, Hunyady József, Okolicsányi Menyhért, Czöbel Imre, Czöbel Albert, Horváth Imre, Erdőghy Lajos, Ilosvay Kristóf, Szucsreányi Elek, Lövey Antal, Lövey Sándor, Liphay Károly, Pilisy Lajos, Pilisy László, Jármy József, Bérésy József, Szalánzy András, Mikecz János, Szögényi Emil, Elefánti János, Kastall István, Györgyvári Ignác, Rabovszky Rudolf, Somogyi Rezső, Farkas István, Farkas Balázs, Nagy Lajos, Nadraviczky György, Ferenczy Emil, Heisler József, Káldy János, Farkas Tivadar, Vidovich Antal, Csajkós Miklós, Zoltán Ferencz, Nyiry János, Bata Ignác, Elek Pál, Mezős Tamás, Borbély Gáspár, Mikecz Tamás, Székely Be-nedek, Nemes Pál, Szalánzy Ferencz, Gergelyffy Fe-rencz, Jármy Márton, Ibrányi Zsigmond, Bleuer Móríc, Hetszty László, Nyitraj Sámuel, Horváth József, In-czédi István, Szikszay Pál, Farkas Ferencz, Horváth Ferencz, Mikolczi Menyhért, Ragályi Gedeon, Miklósi Ferencz, Liphay Ede, Bekény Péter, Nagy Ádám, Kállay Gusztáv, Borus Lajos, Matkovics István, Patay György, Szomjás József, Jakabfalvy László, Hosszszu-falvy Kálmán, Patay András, Szabó Ambrus, Batári Já-nos, Vidliczkay József, Krasznay Gábor, Benes László, Fekete István, Kraolvánszky Mór, Kállay Ubul, Elek Béla, Vályi Ferencz, Leveleki Móríc, Klár Dávid, Kál-ly Ákos, Kállay Ötöl, Hubafy Mihály, Nagy János, Gyöngyössy Sámuel, Bleuer Miklós, Bérés Ferencz, Jós-za András, Khón Béni, Gency Ferencz, Gency Zsig-mond, Gency Béla, Koczogh János, Gál Elek, Somossy Ignác, id. Bónis Sámuel, t. Nagy Lajos, Mészáros Dáni-el, Szentmiklósy László, Ujfaluys Béla, Ujfaluys Jé-nesz, Pethő Zsigmond, László Lajos, Szunyogh Imre, Szunyogh István, Komjátzy Pál, Kovács Ferencz, Hu-bafy Sándor, Kállay János, Csajkos Gyula, Dobozy Ferencz, Láner Lajos, Vidovich Ferencz, Kállay Fe-rencz, Karczub András, Simon Endre, Lengyel Miklós, Osváth Lajos, Valkó János.

— Nagy tük f. é. hó 20-ikán este 8—9 óra közt a gr. Forgách Kálmán mándoki uradalmához tartozó Roch-litz Salamon által bérelt tanyán, mely a közel vidéket az említett étern emlétkébe ejt; mivel a közeli falvak lakói a szokatlanul majorra székölő lánng-világosság miatt falu égésére gondoltak. Elégett 68 székér takarnány, egy 25 ölcs szalma kagal. A tűz bosszúbeli gyújtás által eredetnek mondatik. — Kéke n pedig az előtt való nap égett el három ház, mint értesültünk, vizigátlanúsá miatt.

× Gyilkosság. Egy vasuti ör Nyiregyháza s a Sóstó között agyonított egy taligás embert, mint mond-ják azért, hogy az ő tartoztat a taligásnak s ez annak megtérítését követelte. A tettes elfogatott.

— Bogdány község postamestere a napokban váltott jegyet Nyir-Adonyban Elekes Matild úrbolygól. Áldás frigyókra.

(p.) A kis-várdai felső és alsójárás jegyzői f. évi szeptember 10-én csakugyan összejöttek kisvárdán, a nagy vendéglő terében, hogy együtt tartsanak értekel-letet, mint e lapban előbb jelezte volt. A felső-járás ko-relnöke, ki e gyűlését összehívta, üdvözölve a megjelent kartsrészt s változván a felső-járás jegyzők értekelte-nek határozatait, felhívja az alsó-járselbelleket is a czél érdekében a csatlakozásra s az értekellet ideiglenes szer-vezésére. E szavakat helyesléssel fogadták a jelenvoltak s köztelkiáltással kimondották, hogy a két járás jegyzői együtt tartanak értekelletet s korelnöknek megválaszta tott ujjolag Hernádi László, jegyzőjűk választott, miután a jelölt Pelestsák Ignác határozottan s megmáshatatl-anul lemondott bokros teendői miatt, Deák János titkos szavazással. Ekkor mint szögös tárgyat felvetették a nyug-dij-alap ügyét. Itt abban állapodtak meg, miszerint kér-venjű intézk a megyei bizottmányhoz az iránt, hogy az egyszerű mindenkorra fizetendő 40 ft helyett 30-át fizet-hessenek. Elhatározták továbbá, hogy kérti fogják a t. megyei bizottmányt, निकént a nyugdíjintézeti vá-lasztandó nyelbe, a szabályrendelet szerint szögöl-választandó be, meliöböl megalkadna, addig pedig részlet-vezéseket a nevezett egylet pénztárnokának beszögel-letni nem fogják. Az értekellet végleges alakulása s szer-vezése a jövő gyűlésre halasztott. Nagyon kívánatos,

őhajtandó az ügy érdekeiben, hogy az alakuló gyűlésen több higgadtsággal, egymás véleménye iránt türelmel, s a mindent sikerre vezető egyetértéssel tanácskozzanak. Mindenek előtti dolog alapsabályok készítése, mely a ta-gokat összejártatja s az egylet fenmállását biztosítja, mely-ken a czél, a program jelezve legyen. Sok szem néz időnkben a jegyzői karra, sokat vár tőlök nálunk is a me-gye. Sok szem néz kivált e vidék jegyzőire, kik az érte-kezellet eszményének valósítását e megyébe először tűzték ki. Ha e figyélő várakozást kielégíti: érdemet szereznek magoknak a megye közönsége előtt. Különben pedig a szalma-tűz sorsára lesz kárhoztatva felkésesedők. Adja Isten az előbbi.

(p.) A Kisvárdra s Litke között két járhatlan hid, a felszőlásán után 5 hét mulva természetesen — még rö-szabb állapotban van. Még egyszer hívjuk fel reá a kisvár-dai alsójársi közigazgatási tisztviselőnek becses figyelmét. Ha e szerény hangon ejtett figyelmegtétét meg nem hallaná: kénytelen lesz keményebb, erősebb hangon kiáltani... az utazó...

(!) Dobreczenben szöltre beszáll, hogy az ottani kutyasímló lett motozás után több mászára menő aszálti készletet fedeztek fel — kutya s egyébb eszt állatok húsából készülvé. Ha e hír igaz, igen komoly figyelmet érdemel.

NEMZETI SZINÉSZET.

** Hétfő, sept. 14. „Végre delnő” dráma 5 felvon-ásban, irta Czako. Az előadás három hiányban szenvedett. Rendőség, egy sinter é, „zuckerli” hiányában. A mig példánkban hiányt nem szenvedünk és a meddig ábrándos emberek fognak létezni, részegség is lesz. Csak hogy ez az „ábrándos” állapot nyakir erőteljes kurjantásokban szokott nyilvánulni; nem is csoda ilyenkor, ha a jámbor emberjázat keveset törődik azzal, vajjon megörül-e gróf Táray Béla, avagy kigyölyög, Denique a kurjantásoknak övszere a „Polizia.” Ez a szó Nyiregyházi ironia. Meg van benne a magyar rendőség leggyakoribb sajtsága, hogy t. e. i. mikor szákság van reá, sehol sem található. Így történt ez Grandadban... és a kurjantás kérdéző hová lön? Egy emberbarát füleinket és értekeinket meg-mendölte, a kurjantót kivetve: ott találunk előadás után, hol rendszeren hasznos 4 lábú állatok szöztak tartókörök, a pocsolyában. De minthogy est vala, a nyájás öneklönek az egész Nyiregyháza birodalma vala... Benn a szinkör-ven ezalatt 2 ölebecke 6' szellességben, 8' hosszuságban — valószínűleg szerelmi perpatvar miatt, eleven kikét egymás ellen — arczjátékuk után itélvé, a legvégsőre is képepek lettek volna, ha Themis egy vitéz bajnok az igazság palosával (érts bunkót) nem simogatja meg öket; megkoronázza az estét egy átálános goron köhögés, mely egy elharapódzott, hogy még jelen sorok írója is bánatos köhögésben tört ki, midőn egy szép szöke szineszőn oda-hagyva az előadás bevezette előtt a szinkört. Nincs más mód megmenteni a drámát hasonló esettől, mint vagy hirdetni: „ne tousses pas”, vagy pedig minden belépőnek egy doboz „Zuckerli” átadni, — mert habár van is „egy” mindig a szinkörtben, de az — a mint biztosítanak — nem enni vala.

Byron. Heine. Petőfi neveit, ha kiejteni halljuk, szent börtönzárj lep meg bennünket. A három legszeren-cetlenebb ember a világon, a mint Johannes Scherr az ismert német író is mondja. És mégis mi ezeknek világ-fájdalmához Czako gyötrélmé. Elmondhatja Byron Pan-zaniás történetét, — magára alkalmazva; hogy miként ölte meg ez szeretőjét, kinek bírása után oly sokáig sá-várgott, káromolhatja Heine az istenséget, elénekeltel Petőfi: „Bolbolgatal voltam teljes életemben” — A „vilá-galnak”, Czako szerinti definíciója mindegyik fájdalmat felmuljatja. Tudjuk mindnyájan, mily szerencsétlen véget ért e tehetőség költő. Ehezzet, barátaiban csalódott, mély hűden fogadtattak, — oly gyenge érzület, oly pessimistius fölfogással sokáig ellent nem állhatott, — egy pisztolylővéssel véget vetett életének. Nem is lehet csodálkozni, ha ő Táray Belát, kinek sok jellemvonása maga a költő, oly fájdalman hagyja beszélni, ha azt mondja, hogy ő ha rangját veszi, „éhen kórász” lesz.

A dráma meséje a következő: Gróf Táray Béla egyike azon ifjaknak, kik éltöket hasznosan töltik el. Atya — kit 15 éves korában látott utóijára, kevés gyöngésséggel viseltetett iránta. Szép reményekkel telve, hazájának használandó, visszatér a külföldről, — még 24-ik életet sem töltvén be. Itt megkeresi Alpári gróf őrleányát, Antóniát, ki által viszont szeretetik. Bánatos előzérlettel járja a végrendelet felbontását, melyet atya 24-ik életének betöltése után engedett meg; — már betöltte azt, és mégis nevelője Margitát visszatartja annak olvasásától, mert rossz hangulataban van. Végre o,vassa, és olvassa saját boldogságának sír-ját, szerelmének vesztét. Ó nem Táray, kinek így nincs semmi joga az örökséghez; fel van a végrende-letben szölvítva, hogy ha netalán a törvényes örökös feltalálhatnák, „bajjuk vele jól.” Ertrohan Alpárinek, kiről tudja, hogy atyjának kedveze volt, és kinek atyjával nemzett természetes gyermeke Rirole, a ténázson. Ez töredelmes bevallja neki, hogy ő volt az, ki gróf Táray törvényes gyermekét elrabla, hogy hosszúját így tölthesse azon férfian, ki őt gyalázatosan megalista. A gyermek a „Ruprecht templom” kuszöbérébe Bérésben kitéfettet, ballábának egyik uja görbült, — ez más nem lehet, mint Keresztesi Lőrincz a szobrász, kit ő Rómában ismert meg, és kit tanították, ki azóta min-dig vele van, és ki kebelbarátja neki. A helyzet iszo-ny, és midon Táray Béla kérdésre, hogy kik hát va-lóli zselei? a grófnő nem képes kielégítő választ adni, — élte elviselhetnénk válik. Antonia e közben a szó-bába lép, örömtől sugárzó arczczal — hisz' volégyne

*) Ezt annyival inkább ajánljatjuk, mivel a hirdetési dí-jak, ezúttára mérsekelt árban lesznek megállapítva.

van itt. A zongora megszólalnak, egy bánoatos dal hangzik ki belőle. — Béla kedvence dala: „Kis dala dal alle Liedchen” és Béla lapoz, és megint csak lapoz, egyszerre csak elhagyja „Es klüngt so süss, es klüngt so trüb.”

Egy vészkiáltás és egy iszonytató kacaj — Béla megőrült. Az örült, zongorajátéka fejezi be a 4-ik felvonást nagyszerű, imponázás hatásával. Az ötödik felvonás gyenge, és benne hihetetlenül fordul elő — Béla meggyógyulása. Alpári grófnőt Riöle megüli, magamagát pedig megmérgezi; Béla pedig elveszi Antóniát. — Ime, ez rövid vázlat a drámanak; kritikájába nem akarunk becsúszni, habár volna elég tér bírálni. Tárart Somo- gyi részben jól, részben rosszul fogta fel. Azt a „Hamlet szerit” — a titokteljest, mely ezen alakot körül lengi — hiven tükrözve vissza; mint örült tulzott — hi-

hetőleg a szereplő még kevés örültet látott zongorázni, pedig a színész figyelmenek mindenki kell terjedni. Somo gyi szép alak és ügyesen maskirozta magát; de mozulatit emlékeztetnek egy sőtávta pipázóra, aki fél, hogy a tűz drága szőnyegére esik. Hangozunk ki az átmenet- el, és sokszor síphoz hasonló hangokat hallunk köle. Legjobban sikerült az arckép átadási jelenete, hol méleg érzem- mel játszott. Czak öné (Alpáriné) igen szépen fogta fel szerepét, mely egyike a legnemesebbeknek. Külö- ben is sokszor csodálhat fog el, e színész nő sokoldalúsá- gánál. Ma „Szép Helena”, holnap „Alte Schachtel”, majd ismét Alpáriné, és mi több, nem experimentálta nála, ha- nem valói művészet. Budapest Adéll (Riöle) igen „ta- karos” (egy mellettem üli „urambátyám” általam is recipiált kifejezése). Öltözke finom ziltsre mutat, já- teka átgondolt, és én mindennel meg volnék elégedve.

csak azt tudnám bizonyosan, vajon két vagy fekete szemé van-e? Különbő ő a női közönségnek is ked- vence. — A férfiakról nem is szólok. Fehérvári (Kereszti) igen szépen játszott. E színésznek nagy jó- vóje van; csak igyekezzék, és mi úgy hiszünk, hogy Budapestben fogjuk öt nemokára viszontlítani. Lang Irén még fiatal, és sok tapasztalatra van szüksége, de hangjában már ma is meg van az a dallamosság, mely a Prielle családnak sajátja. Csak gyakorolja magát a zongorizálásban. — Közönség nagy számmal volt és nem lukarkodott a tapsban, hanem azért Munnberger mégis adhatna végre egy jó vigatót a dráma, népszimni, és operette mellett. (Kritikusok éneke. XXIII. szoltár, XII. fejezet.)

Felolós szerkesztő: LUKÁCS ÖDÖN.

KÖZGAZDASÁG.
1874. év szeptember 19. napján
a nyiregyházi terménycsernoknál bejegyzett
Csernokorvnyarvnyak.

Munka- fajt	Minőség a bécsi font		Arany- mennyiség	Művelet a bécsi font			Egyéb művelet
	Művelet a bécsi font	Egyéb művelet		Művelet a bécsi font	Egyéb művelet	Művelet a bécsi font	
Rozs, mérvé	80	320	325	340	345		
Buzza, mérvé	82	89 1/2	440	450	475		
Árpa, mérvé	72	245	255				
Zab, mérvé	50	150	160				
Tengeri, mérvé	89 1/2	89 1/2	80			600	
Köles, mérvé	89 1/2	89 1/2	80			23	
Bab tarka tisztítónál nem egész tisztá f. Budaköves Tésztás barna finom Bükökny, mérvé	89 1/2	89 1/2	80			600	
Káposztarepce	75	89 1/2	75			60	
Lenmag, mérvé	75	75	75			60	
Gomborka, mérvé	75	75	75			60	
Kendermag, mérvé	60	60	60			100	
Mák, mérvé Napraforgó olaj Szesz, 30/100, itcze 80 fok	100	100	100			23	

H I R D E T É S E K:

A DEBRECZENI

könyv, kőmnyomda s kártyagyári részvénytársulat

KÖNYV- KŐ- és MŰNYOMDÁJA

ajánkodik
mindennemű nyomtatványok

Julianus ároni

gyors és pontos elkészítésére.

Üzlethelyiség, — hová a megrendelések intézése kértik, — fő-
piacz, a reform nagytemplom mellett.

Ugyanott finom minőségű játszókártyák is rendelhetők.

Kívánatra minta és árjegyzékkel bérmentesen küldve kedves-
kedünk.

Az igazgatóság.

Különleges hatása

az Anatherin-szájviznek,

melyt dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos készít Bécsben, előadva dr. Ja-
nos Gyula gyakorló fogorvostól. Rendelvényeztetik a bécsi klinikában, va-
mint dr. Opoker tanár, rector, magy. és kir. szász udvari tanácsos dr. Klei-
ntzky, dr. Braun, dr. Heller stb. orvos urak által.

Ezen szer főképe a fogak kitisztítására szolgál. Vegyészeti tulajdonsá-
gával fogva feloldja a fogak közt és a fogakon a nyálkát.

Használata leginkább étkész után ajánlható, mert a fogak közt vissza-
maradó húsreszeszek rothadásba menvén át, így a fogak állagát megtámadva,
a szajban bűdös lehelletet gerjesztenek.

Még azon esetben is, ha a borkó már lerakódásban van, használható e-
szer, mert a megkeménykedés ellen működik. Mert, ha csak a fog egy kis
része is letorlik, akkor az így megértett fog csontszába csak és okvetlen el-
pusztulván, a többi egészséges fogakat is megortja.

A fogak szép és természetes színét visszaadja, mert minden idegen
mázt vegyileg szétbont és megsemmisít.

Igen hasznosnak bizonyul álfogak tisztántartásában. Eredeti fényűk
és ragyogásukat visszaadja, a borkó-lerakodást meggátolja és minden bűzös
szag ellen megvédi.

Azon fájdalmak, melyeket az odvas és romlott fogak okoznak, nem-
csak enyhít, hanem a baj tovább harapódzását is meggátolja.

Hatályosnak bizonyul az Anatherin-szájviz a foghús rothadásánál, va-
mint biztos és sikeres enyhítő szer az odvas fogak fájdalom ellen, csuszos
fogfájdalmaknál. Az Anatherin-szájviz könnyen és szelíden, hogy valami kí-
ránytól felni kelen, enyhíti a fájdalomokat a legrovidebb idő alatt.

Mindenkéfelett megbecsülhetlen az Anatherin-szájviz a lehellet jó illat-
ának fenntartásában és a bűzöség eltávolításában; s elegendő, ha napjában
néhányzor kiblijünk szánkat e vízzel.

Nem ajánlható eléggé a taplófogus ellen. Ha az Anatherin-szájviz
mintegy négy hétig utasítás szerint használtatik, akkor a beteg foghús ha-
lányága eltűnik és kellemes rózsaszínek ad helyet.

Nem kevésbé kitűnőnek bizonyul az Anatherin szájviz a mozgó fogak
ellen. Ez oly baj, melyben a gumókörök, valamint öreg emberek szenvednek.

Biztos szer az Anatherin-szájviz a kanyarvázó foghús ellen. Ennek
oka a foggyöknek gyengétségében rejlik. Ez esetben erős fogfegy szükséges,
mert ez a foghúst edzi, mialtal új működésre ébreszt azt. — Ár 1 ft 40 kr.

Kapható: Nyiregyháza Bertalan P., Hauffel L., Tisza-Lökön Valkó E.,
Nánáson Ujváry S., Hadhazoz Szalay J., N.-Kallóban Hvezda K., Szathmaron
Einher J. és Meyer G., Debreczenben dr. Rotschnek, Tamássy B., Rozsás F.
és Mihály uraknál. (18-10)

Árverési hirdetemény.

A nyiregyházi királyi törvényszék telexkönyvi
osztálya részéről közhírre téteik, miként a debreczeni
ref. collegiumnak Kóza Mária elleni végrehajtási ügyé-
ben az Újfejtői: 895. számú tjkv. A. + 2. sorszám
alatt tagos birtoka az 1874. október hó 27. és szükség
esetében 1874. november hó 27-ik napján délelött 10
órakor Újfejtő városánál tartandó nyilvános árve-
résben a legtöbbet ígőnek el fog adni.

Feltételek: Kiküldésük ár 7500 ft. Bánom pénz
750 ft, melyet verő 2 hó alatt 2000 ft-ra tartozik ki-
egészíteni. Vevő a birtoknak csak a haszonbéri idő le-
telével lép használatba, addig pedig a haszonbért
huzza. A vételár hátralévő része, a leütéstől számí-
tandó 4 hó alatt fizetendő.

Azon jelzálogos hitelezők, kik a bíróság székhe-

lyén vagy ennek közelében nem laktak, ezennel le-
szólítottak, hogy a vételár felosztás alkalmával le-
endő képviseletetésük végett a hatóság székhelyén meg-
bizottat rendelkeznek s azok nevét és lakását az eladá-
si jelentések be, ellenkezőleg a hivatalból kinevezett
gondok által fognak képviseltetni.

Egyidejűleg felhivatnak mindazok is, kik a le-
foglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt érvénye-
sítetheti vélnék. Igénykereseteiket a hirdetemény köz-
zétételének utolsó napját l számítandó 15 nap alatt,
habár külön értesítést nem vettek is, nyújtsák be, kü-
lönben azok a végrehajtás folyamát nem gátolva,
egyedül a vételár feleslegére fognak utasítottani.

Kelt a nyiregyházi kir. tsvszék tkvi osztályának
1874. szeptember hó 5-án tartott üléséből.

Papp László,
s. telexkönyvvezető.

Hirdetemény.

Berezel közbirtokosai tulajdonát képező
kir. kisebb haszonvételi, ugy nemkülönben a
térvam és halszáti jogok árverés utjání bér-
beadása e hó 20-án a közbejött izraelita ünne-
pep miatt még nem történetvén, újabb határ-
napul f. év október hó 19-ik napjának d. e.
9 óráját tűszöm ki, a bérbeadás 3 évre, vagyis
1875-ik év január 1-ső napjától 1878-ik év ja-
nuár 1-ső napjág terjedő időtartamra történik.
A bérleni, illetőleg árverelni kívánók kötelesek
200 frt bánompenzt letenni.

Az árverésli feltételek alólirottánál bármi-
kor is megtekinthetők.

Okolicsányi Lajos,
közbitkokossági igazgató.